

BORLÄNGE

Borlänge kommun
Arbetsmarknad och vuxenutbildning
Pierre Engström

0243-740 77

2018-08-17
2018/987

1 (7)

Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Nämnd

Datum

Borlänge kommuns yttrande gällande Mottagandeutredningens betänkande (SOU 2018:22)

Sammanfattning

Borlänge kommun instämmer i utredningens analys att dagens system för mottagande av nyanlända behöver reformeras och ser positivt på att utredningen har lagt fram förslag som syftar till ett förbättrat mottagande - för snabb etablering eller återvändande.

För kommunen är det viktigt att

- finansieringsprincipen efterlevs så att kommunen får full kostnadstäckning för de eventuella åtagande som följer av Mottagandeutredningens förslag. Det är också viktigt att staten kompenserar kommunsektorn för långsiktiga och strukturella kostnader till följd av flyktingmottagandet,
- goda planeringsförutsättningar uppnås för ett kvalitativt och effektivt mottagande,
- en god ordning för samråd mellan stat och kommun etableras. Ökad tillit mellan parterna och en ökad grad av systemsyn i mottagandeprocessen är eftersträvansvärt.

Borlänge kommun förordar det s k huvudförslaget där ansvaret delas mellan stat, kommun och landsting.

För ett socialt hållbart samhälle och snabb etablering på arbetsmarknaden vill Borlänge kommun helt avskaffa nuvarande s k EBO-lagstiftning.

Postadress
SE-781 81 Borlänge
Besöksadress
Röda vägen 50

Telefon
0243-740 00 (vxl)
Fax
0243-745 50

E-post
kommun@borlange.se

www.borlange.se

ANKOMST – ETT FÖRSTA MÖTE MED SVERIGE

Yttrande gällande 6.1 Ett ordnat mottagande i ankomstcenter

Borlänge kommun har inget att erinra mot utredningen förslag om att särskilda ankomstcenter som Migrationsverket ansvarar för införs. Innan ett ankomstcenter etableras i en kommun **bör** Migrationsverket föra en dialog med berörd kommun anges det i utredningen (s.220). Det är snarare rimligt anser vi att Migrationsverket **skall** föra en dialog med berörd kommun innan ett ankomstcenter etableras (för att samarbetet skall fungera).

Yttrande gällande 6.3 Ankomstcenter där individen står i centrum

Borlänge kommun tillstyrker utredningens förslag om att aktiviteter skall erbjudas i ankomstcentren som underlättar etablering i Sverige eller återvändande till annat land, liksom aktiviteter som syftar till en meningsfull vardag.

Den samhällsinformation som Migrationsverket förslås få i uppdrag ansvara för i samverkan med andra berörda myndigheter bör utvärderas kontinuerligt vad gäller innehåll och resultatet av informationen.

Yttrande gällande 6.3.3 Kartläggning av utbildning och yrkeserfarenheter

Borlänge kommun tillstyrker utredningens förslag. Det är viktigt att säkerställa att

- kartläggningen som görs är tillräckligt omfattande och kvalitativ,
- kommunerna ges tillgång till resultatet av den kartläggning som arbetsförmedlingen gör initialt.

Yttrande gällande 6.3.4 Dagersättning kopplas till krav på deltagande

Borlänge kommun har inget att erinra mot utredningen förslag.

Yttrande gällande 6.3.5 Hälsoundersökningar skall erbjudas i ankomstcentren

Borlänge kommun har inget att erinra mot utredningen förslag.

Yttrande gällande 6.5 asylsökandes barns skolgång underlättas

Borlänge kommun tillstyrker utredningen förslag.

Yttrande gällande 6.6 Barnets bästa motiverar några förändringar för ensamkommande barn

Borlänge kommun tillstyrker utredningens förslag gällande ankomstansvisningar till kommuner där ankomstcenter är lokaliserade. Förslaget ger möjlighet till samordningsfördelar. Borlänge kommun anser att även ensamkommande barn skall anvisas till ankomstcenter för ett enhetligt mottagande. Det krävs, precis som utredningen konstaterar, i så fall en översyn av den gode mannens roll och ansvar (s. 258) samt att placeringsformerna för barnen i ankomstcenter utreds.

Angående Migrationsverkets utökade anvisningsskyldighet anser Borlänge kommun att innan en kommun utses till tillfällig ankomstkommun skall en särskild överenskommelse upprättas mellan Migrationsverket och berörd kommun. Detta för att förbättra kommunernas planeringsförutsättningar.

EN MENINGSFULL OCH AKTIV VÄNTAN

Yttrande gällande 7.1 Kommunerna får ansvar för vissa asylsökandes boende under väntetiden

Borlänge kommun tillstyrker utredningens förslag att kommunerna får ansvar för vissa asylsökandes boende under väntetiden och att en modell utvecklas för ökad matchning mellan asylsökande och kommuner (där arbetsmarknadsperspektivet får större vikt). Tillgången på bostäder för varaktigt boende är dock ett hinder i många kommuner vilket kräver åtgärder samt stödinsatser från staten.

I ankomstcentren behöver säkerställas att relevant information når de asylsökande så att de får kännedom om arbetsmarknadsutsikterna i den region de önskar bosätta sig. Den fortsatta möjlighet till EBO riskerar att människor väljer orter där de långsiktiga arbetsmarknadsutsikterna är sämre.

Yttrande gällande 7.2 Vänta med etableringsfrämjande insatser

Kommunen föreslås få huvudansvaret för etableringsfrämjande insatser under asyلتiden vilket Borlänge kommun inte har något att erinra emot, givet att staten ansvarar för kostnaderna för dessa insatser. Vad gäller övergången mellan asyl- och etableringstid (för de som får stanna) föreslås att kommunen skall vara skyldig att lämna uppgifter som behövs i ett ärende om etableringsinsatser till Arbetsförmedlingen (s. 287).

För att informationsöverföringen skall fungera bra anser Borlänge kommun att en nationell samordning av informationsöverföringen krävs. Personer flyttar också mellan kommuner vilket tydliggör behovet av ett nationellt IT-baserat systemstöd.

Insatserna bör avgränsas till personer med god prognos att få uppehållstillstånd anser Mottagandeutredningen (s. 290). Det skall gälla de personer som hanteras i ett snabbt eller ett normalt förfarande. Borlänge kommun har inget att erinra mot detta.

Kommunerna föreslås ta över ansvaret för undervisning i svenska (vardagssvenska nu) och kommunen föreslås även kunna erbjuda asylsökande undervisning i svenska för invandrare. Borlänge kommun ser ett värde av regional dialog kring dessa frågor och eventuellt samordning för att nå synergieffekter (störst värde för mindre kommuner om antalet asylsökande är begränsat). Bristen på lärare/språkutbildare ökar behovet av samverkan.

Borlänge kommun delar inte utredningens förslag att samhällsinformation till asylsökande skall vara helt oreglerat vad gäller innehåll och omfattning och att det istället skall vara upp till varje enskild kommun att avgöra (s. 294). Andemeningen i utredningens förslag är god och det finns förvisso ett övergripande syfte men risken är att "hjulet skall uppfinnas på nytt" i varje berörd kommun och att det kommer att bli stora olikheter.

Yttrande gällande 7.2.5 Verksamhet som motverkar passivitet vid lång väntan

Borlänge kommun har inget att erinra mot utredningens förslag.

Yttrande gällande 7.2.6 Asylsökande som deltar i aktiviteter och insatser bör tillförsäkras visst skydd

Borlänge kommun har inget att erinra mot utredningens förslag under förutsättning att en nationell samordning av försäkringsskyddet uppnås för asylsökande som deltar i offentligt anordnad verksamhet.

Yttrande gällande 7.3 Ett värdigt och socialt hållbart eget boende

Borlänge kommun tillstyrker utredningens förslag där asylsökandes möjlighet att ordna eget boende begränsas genom en modell med social prövning.

Borlänge kommun delar inte utredningens uppfattning att det är Migrationsverket som skall göra prövningen om boendet är socialt hållbart (s. 305).

Borlänge kommun anser att en inriktning dessutom skall vara att vissa områden undantas helt för eget boende. Det skall gälla kommuner som har områden med socioekonomiska utmaningar.

För ett socialt hållbart samhälle och snabb etablering på arbetsmarknaden vill Borlänge kommun helt avskaffa nuvarande sk EBO-lagstiftning.

EFTER BESLUT

Yttrande gällande 8.1 Sömlös övergång från asylsökande till nyanländ

Borlänge kommun har inget att erinra emot förslaget att:

- en månad efter att individen fått uppehållstillstånd ska det ekonomiska ansvaret för boendekostnaden övergå från staten till den enskilde.

Borlänge kommun delar utredningens bedömning att regeringen bör vidta åtgärder som syftar till att korta väntetiden för nyanlända invandrare att få en individuell handlingsplan inom etableringsprogrammet.

Därtill menar Borlänge kommun att regeringen bör vidta åtgärder som möjliggör en sammanhållen övergång mellan de statliga individ ersättningarna för asylsökande och nyanlända invandrare (det så kallade glappet).

Yttrande gällande 8.1.2 Glappet försvinner när ledtiderna försvinner

Borlänge kommun delar utredningens uppfattning att det är orimligt att kommunen skall stå för försörjningen på grund av ett glapp mellan två statliga ersättningar. Därtill att det finns ett principiellt värde i att en nyanländ invandrare inte ska behöva ansöka om försörjningsstöd för att klara sitt uppehälle i ett glapp mellan två statliga ersättningar (dagersättning och etableringsersättning). Det är viktigt att åtgärder vidtas av regeringen så att glappet försvinner.

Mottagandeutredningen föreslår (s. 320) att dag ersättningen ska betalas ut under en månad från den dag individen får uppehållstillstånd för individer som bor i ett kommunalt boende. Bor-

länge kommun anser att även skall gälla för personer som valt eget boende (EBO) och som erhåller dag ersättning.

Yttrande gällande 8.2 Asylsökande med verkställbara beslut ska bo i avresecenter

Borlänge kommun har inget att erinra emot förslag 8.2 med reservation för bedömningen att innan ett avresecenter etableras i en kommun **skall** Migrationsverket föra en dialog med den berörda kommunen. Mottagandeutredningen skriver att Migrationsverkets **bör** föra en dialog med den berörda kommunen innan etablering.

Yttrande gällande 8.2.4 Ökad kunskap om vad som främjar återvändande

Borlänge kommun delar Mottagandeutredningens uppfattning om behovet av ökad kunskap om vad som främjar återvändande och anser att detta utredningsuppdrag skall ges till Statskontoret. Ett frivilligt återvändande (efter avlägsnandebeslut) är till nytta för individerna men även för samhället.

MÅL, STRUKTUR OCH ORGANISERING FÖR ETT EFFEKTIVARE MOTTAGANDE

Yttrande gällande 9.2 Ett övergripande mål för mottagandet

Borlänge kommun har inget att erinra mot att ett övergripande mål för mottagandet införs. Utredningens strävan efter en högre grad av systemsyn är positivt.

Yttrande gällande 9.3 En ny lag om mottagande av asylsökande införs

Borlänge kommun har inget att erinra mot att en ny lag införs. Reglering genom förordning istället för föreskrifter bör generellt eftersträvas för att göra systemet överskådligt och förenkla.

Yttrande gällande 9.4 Uppgiftsöverföring, sekretess och personuppgiftshantering

Borlänge kommun har inget att erinra mot att en ny lag införs.

Yttrande gällande 9.5 Samordningsnummer skulle underlätta processerna

Borlänge kommun tillstyrker utredningens bedömning vad gäller samordningsnummer och anser att frågan bör ges hög prioritet eftersom den är av stor vikt för en väl fungerande asylprocess.

Yttrande gällande 9.6 En ny organisering av mottagandet av asylsökande och nyanlända

Borlänge kommun anser att det är bra att asylprocessens samtliga aktörers befogenheter, resurser och ansvar förtydligas.

Yttrande gällande 9.6.2 Kommunsektorns ansvar inom mottagandet

Borlänge kommun tillstyrker utredningens förslag vad gäller kommunernas utökade ansvar och uppgifter. Givetvis baseras tillstyrkandet på antagandet om att ersättningen och planeringsförutsättningarna fungerar i relationen stat och kommun. Kommunen behöver ersättning för sina utgifter och rimliga planeringsförutsättningar.

Yttrande gällande 9.7 Samråd mellan staten och kommunsektorn

Borlänge kommun anser att ett utvecklat samråd såväl på nationell som på regional nivå är mycket betydelsefull för en fungerande mottagandeprocess.

STATLIG ERSÄTTNING TILL KOMMUNER OCH LANDSTING

Yttrande gällande 10.1 Ett enklare sätt att ersätta kommuner och landsting för deras åtaganden inom mottagandet

Borlänge kommun anser generellt att det är positivt på med en förenklad administration kring ersättningarna från Migrationsverket genom schabloniserade ersättningarna som betalas ut utan att det krävs ett ansökningsförfarande.

Förslaget innehåller dock en rad fall då ersättning för faktisk kostnad ska kunna åter sökas, vilket innebär att kommunerna har kvar en del administration för att få sina ersättningar. (5 ersättningar för asylsökande och 8 ersättningar för nyanlända som har uppehållstillstånd).

Yttrande gällande 10.1.5 Statlig ersättning till kommuner för mottagande av asylsökande

Borlänge kommun har inget att erinra mot principen med en ökad användning av schabloner som betalas ut utan ansökan vad gäller

- en schablonersättning för *boende för asylsökande i kommunen* samt
- en schablonersättning för *insatser för asylsökande i kommunen*.

Borlänge kommun är däremot kritisk/tveksam mot förslaget vad gäller finansieringen eftersom det innebär en stor omställning då en stor arbetsinsats krävs till initialt höga kostnader. I dagsläget är det svårt att ha någon uppfattning om resursbehovet på sikt. Utöver boende för asylsökande tillkommer en rad andra kostnader för socialtjänsten, vilka inte omfattas av ersättningen.

Ersättningsnivåerna (om förslagen blir verklighet) måste ligga på en nivå som motsvarar kommunens kostnader inte statens utgifter anser Borlänge kommun. Den föreslagna schablonersättningen tar inte hänsyn till socialtjänstens kontinuerliga insatser över tid. Vid långa handläggningstider hos Migrationsverket kan tiden i asyl bli mycket lång. Kommunerna riskerar då straffas ekonomiskt för långa väntetider för uppehållstillstånd, om Migrationsverket inte klarar kravet för handläggningstiderna.

Borlänge kommun anser att staten skall kompensera kommunsektorn för långsiktiga och strukturella kostnader till följd av flyktmottagandet vilket, som utredningen skriver (s. 383), kan ske genom att medel tillförs till anslaget för kommunalekonomisk utjämning.

Yttrande gällande 10.1.6 Statlig ersättning till kommuner för mottagande av nyanlända invandrare

Borlänge kommun anser att utredningen är otydlig om vilken ekonomisk påverkan förslagen kan förväntas ha för kommuner. Förslaget behöver därför kompletteras med en fördjupad ekonomisk riskanalys (kostnadsanalys).

Schablonersättning för nyanlända personer som enligt utredningen föreslås tas bort och ersättas med en ny ersättning för initiala kostnader för mottagande av vissa nyanlända invandrare är en av de viktigaste för kommunerna, för Borlänges del handlar nuvarande ersättningen om ca 50 mnkr per år. Ändringen av bidraget kan ha stora konsekvenser för kommunens ekonomi. Ersättningen föreslås betalas ut automatiskt per kvartal i efterskott. Borlänge kommun anser att det istället bör betalas ut månadsvis, för att förbättra kommunens planeringsförutsättningar.

Sammantaget innebär dessutom flera av förslagen i 10.1.6, enligt våra beräkningar, försämringar för kommunens ekonomi med ca 10 miljoner kr/år. Se bilaga Prognosticerad ersättning som påverkas av nya regler, år 2018.

Yttrande gällande 10.1.9 kommunsektorns kostnader för mottagandet behöver följas upp

Borlänge kommun har inget att erinra mot förslaget att Statskontoret får i uppdrag att regelbundet följa upp kommunernas faktiska kostnader för mottagandet.

Yttrande gällande 10.2 Ekonomiska incitament för hög måluppfyllelse

Borlänge kommun har inget att erinra mot utredningens förslag

Prognostiserad ersättning som påverkas av nya regler, år 2018

Ensamkommande barn asyl/PUT	Nuvarande ersättning per år	Föreslagna ersättning per år	Skillnad, tkr	Kommentar till förslag
Schablonersättning för ensamkommande unga PUT 18 men inte 21 år som får studiehjälp	10 620 000	10 117 500	- 502 500	Kravet på erhållet studiestöd tas bort, rätten till ersättning begränsas till EKU som har fyllt 18 en inte 20 år.
Särskilt förordnad vårdnadshavare för barn under 18 år (tas bort)	616 000	0	- 616 000	Tas bort
Försörjningsstöd för ensamkommande unga 18-21 år (tas bort)	644 800	0	- 644 800	Tas bort
Summa EKB	11 880 800	10 117 500	- 1 763 300	

**Ersättning för mottagande av nyanlända invandrare
Personer med uppehållstillstånd**

Ersättning	Förslag 2020/ej nivåer			Kommentar till förslag
Schablonersättning fördelas enligt antalet vuxna och barn				Ersätts med en ny åldersdifferentierad schablonersättning för initiala kostnader, vet ej nivåer . Statens utgifter oförändrade.
Initiala kostnader för ekonomiskt bistånd	705 000	0	- 705 000	Tas bort
Ekonomiskt bistånd för sjuka och funktionshindrade	644 000	0	- 644 000	Tas bort
Stöd och hjälp i boendet, särskilda boendeformer för service och omvårdnad (Sol)	750 000	0	- 750 000	Tas bort
LSS/LASS, bostadsanpassningsbidrag	4 540 000	0	- 4 540 000	Tas bort
Extraordinära kostnader	600 000	0	- 600 000	Tas bort

Nya ersättningar för nyanlända invandrare

Betydande vård- och omsorgskostnader	0	693 000		Efter ansökan
Ersättningen genom schablonersättningen/Schablonersättningen höjs med 7,8 procent	0	3 572 000		
Initiala kostnader för mottagande av nyanlända invandrare	-			Schablon/ vet ej nivå
Summa nyanlända PUT	7 239 000	4 265 000	- 7 239 000	
Medel för att utveckla kostnadseffektiva och flexibla boendeformer för asylsökande. Samt kapacitet att snabbt ta emot flera asylsökande än planerat				Efter ansökan

summa

19 119 800,00

14 382 500,00 - 9 002 300,00